

FERENCES VILÁGMISSZIÓK



INDIÁNOK KÖZÖTT

IRTA: P. SCHMITT SZOLÁN O.F.M.

40. SZ.

MIT AKARUNK?

A legszentebb krisztusi feladatot: a Missziós Gondolatot mindenfelé terjeszteni! Ott akarunk lenni mindenhol, hogy olvassanak bennünket és figyeljenek ránk! — Meg akarjuk ismertetni a legszélesebb néprétegekkel a legősibb missziós Rend, a Ferences Rend misszióinak Multját és Jelenét! A Mult vértőlázott talaján járnak a Jelen hőslékű apostolai szerte a világon! — E Füzet-sorozat minden betűje, sora, száma; a népszerű leírások és személyes élmények, a csinos kiállítás és olcsó ár ezt a Célt akarja szolgálni! **TESTVÉR!** Olvass és ajánlj bennünket másoknak is! Apostola leszel Krisztusnak, az örök Misszionáriusnak!

1. sz.: **A kínai nő.** (A bölcsőtől a sírig.)
2. sz.: **Kolibrik, papagályok, vampírok.**
3. sz.: **Asako.** (Egy japán kisleány története).
4. sz.: **Kui Lan.** Keleti asszonyors.
5. sz.: **Róma.** P. Schrotty Pál OFM.
6. sz.: **A kis José szeme.** P. Schrotty Pál OFM.
7. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé. (I.)**
8. sz.: **Villanó fények az őserdő mélyén.**
10. sz.: **Vadvirágok a kínai ugaron.** M. Bernárda.
11. sz.: **Hősi harcok Kína földjén.** P. Lombos L.
12. sz.: **Csu Klári levelei.**
13. sz.: **A kínai nyomor poklában.** P. Gábris G.
14. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé. (II.)**
15. sz.: **Pogány istenek árnyékában.** P. Lombos L.
- 16—17. sz.: **Égő magyar áldozat Kína oltárán.**
18. sz.: **Hét bíborrafestett lilium.**
19. sz.: **Magyar nővérek Ázsia szívében.**
20. sz.: **A kis José szíve.** P. Schrotty Pál OFM.
21. sz.: **Mosolygó-könnyes történetek Kínából.**
- 22—23. sz.: **Tavaszi Alkony.** P. Anasztáz OFM.
24. sz.: **Indiánvér.** P. Nagymányoky G. OFM.
25. sz.: **José Krisztus nyomdokain.** P. Schrotty P.
26. sz.: **Lángoló szívek Kína fölött.** M. Juvencia.
27. sz.: **Tu-Fu, a kínai kém.**
28. sz.: **Vérbosszú.** P. Longrey I. O. F. M.
29. sz.: **Kína és a katolikus Egyház.**
30. sz.: **A damaszkuszi vérfürdő.**

(Folytatása a III. oldalon.)

Ferences Világmissziók

**FERENCES VILÁGMISSZIÓK
BESZÁMOLÓK ÉS ELBESZÉLÉSEK**

Szerkeszti:

P. NAGYMÁNYOKY GILBERT O. F. M.

MAGYAR FERENCES
KÖNYVTÁR



01100522

Negyvenedik szám:

INDIÁNOK KÖZÖTT

Indiánok között

Irta:

P. Schmitt Szolán O.F.M.
brazíliai hithirdető

1—10.000



Kiadja:

FERENCES MISSZIÓK ORSZ. KÖZPONTJA
Budapest, II., Pasaréti-út 137.

1173/1945. sz. rendi
és 142/1946. sz. egyh. jóváhagyással.

Kiadásért felel: P. Károlyi Bernát O. F. M., Budapest

Kapisztrán Nyomda Vác. Felelős főszerkesztő: Lőrincz János

Bevezetés.

P. Szolán vérbeli hithirdető. Az őserdők vándora és az indiánok fáradhatatlan üldözője. Az a nagy szenvedély hajtja úttalan útakon és az őserdő kúsza vad ösvényein, mely Szent Pál apostolt emésztette: a lelkek iránti olthatatlan szenvedély!

Évtizedeken át ott lobogott mint égő fáklya a délbrazíliai Santa Catharina és Paraná államok mérhetetlen pampáin és az őserdők indián ösvényein. Negyvennégy év pihenést nem ismerő munka alatt roskadozva, számtalanszor elfáradva az emberi természet elleni mostoha harcokban. A halál volt állandó kísérelője azokon a veszélyes éjszakai útakon, de a megállást, megtorpanást nem ismerte ez a hőslélekű férfi. Barna kámzsáját talán jobban ismerték az indiánok, mint a fehér bennszülött brazilok. Valami egészen érdekes, hogy még a legvadabb indiánok részéről sem érte soha bántódás, s bár nem egyszer menekült az indiánok elől, sohasem riadt vissza tőlük. Ismét csak nekiindul, hogy felkeresse őket és nem nyugszik addig, míg Krisztus igájába nem hajtják fejüket.

A munka elképzelhetetlen, ami a brazíliai hithirdetők vállára nehezedik. A ferences hithirdetők valóban égő áldozatként égnek el a krisztusi munka oltárán. A terület óriási, a pap pedig kétségbeejtően kevés. A szétszórt hívek lelki gondozása szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik, az iskolák építése, templomok és kápolnák rendbentartása, a

szentségek kiszolgáltatása pedig óriási munkát rak a kevés pap vállára. Amire újabb erők érkeznek, a munkakör máris annyira kibővült, hogy ismét csak kevés az arató!

Szolán atya évenként 340 napot tölt az őserdőben. Tehát majdnem mindig úton van. Úton gyalog, lóháton, öszvérháton, kocsin, csónakon és minden elképzelhető eszközön. Nem civilizált területen, hanem irdatlan őserdőkben, a fehér fajt gyűlölő indiánhordák állandó veszélyében. Az őserdő 130 helyén misézik évenként. 44 éve megszakítás nélkül!

Nem szól róla hősi ének és valószínűleg nem emlékeznek meg róla majd a történelemkönyvek. De a ferences és a missziók történetében meg fognak emlékezni róla a többi nagy indiánapostol mellett. S mi már életében meghajtjuk előtte az elismerés és hódolat lobogóját, az agg, de lélekben fiatal ferences hithirdető előtt, akinek élete java ott égett el Santa Catharina és Paraná fennsíkjain...

P. Nagymányoky Gilbert O. F. M.
szerkesztő.

Az indiánok megtámadnak hithirdetőket.

Csak az utóbbi évszázad második felében emlékeznek meg a történészek arról, hogy indiánok megtámadták a fehér embert. Az akkori illetékes hatóságok erre elhatározták, hogy védelemre rendezkednek be. Védelmi századokat állítottak fel és ezeket különböző helyekre osztották szét, hogy az indiánokat féken tartsák. De az indiánok túlereje bizony kemény nehézségek elé állította ezeket a fegyveres alakulatokat. Ezekkel ugyan nem lehetett volna megvédeni a fehér telepeseket!

Erre úgy akarták az indiánveszélyt megszüntetni, hogy elhatározták, az indiánokat kizavarják az erdőkből, s letelepítik őket olyan helyekre, ahonnan nem tudnak megszökni. Nagyszerű terv! Csak az a csodálatos, hogy mások nem vették észre, mennyi ügyesség rejlik ebben a nemes elgondolásban! Elindulnak az erdőbe, fülönfogják az indiánokat és kerítés mögé zárják. Kár, hogy a kivitelezés megakadt. Semmi sem lett a nagyszerű tervből. Maradt minden a régiben. Gyilkosság, rablás, pusztítás már napirenden volt. Erdőkerülő csoportok néha megkísérelték, hogy az indiánokat kiemeljék az erdőből, de ilyenkor szigorú parancsban kapták, hogy a vörösbőrűekre nem szabad fegyverrel tüzelni. Ezek a portyázások néha sikerrel jártak. Elfogtak néhány indiánasszonyt és gyereket, ezeket aztán kiadták női zárdákba, vagy tisztességes házakhoz, hogy megneveljék őket.

Blumenau kolostorunkban is volt egy ilyen indiánfiú. Engedetlen, rakoncátlan fickó. Amikor egyszer azzal fenyegetődött, hogy elszökik és visszamegy ővéihez az erdőbe, legnagyobb megdöbbenésére megadtuk neki erre az engedélyt. De nem igen élt vele. Talán az a gondolat is visszatartotta, hogy akkor le kell vetnie azokat a szép ruhákat, melyeket a missziós házban hordott. Rém hiú volt. Vásár- és ünnepnap néha négyszer is cserélte ruháit. Először egész feketében, majd fehérben járkált, azután fehér kabátban és fekete nadrágban, majd fekete kabátban és fehér nadrágban jelent meg. Később a curitybani nyomdánkban dolgozott, ahol elvesztettem szem elől.

Az évek folyamán az indiánok mindig merészebbek lettek és a telepések helyzete már kibírhatatlan. A Lages és Curitybanos felé vezető úton valóságos sáncokat építettek, hogy a teherhordó karavánokat annál biztosabban megtámadhassák. Magányosan senki sem mert már arrafelé menni, aki szerette életét.

Két atyánk is megjárta ezen az úton. P. Oswald egyetlen férfi kíséretében útra kelt Lages felé. A bennszülött félvér hirtelen lebukik lováról. Az atya odaugrik és hatalmas nyílveesszót lát a szerencsétlen nyakában. Oswald atya még meggyóntatta és mellette maradt a halál beálltáig. Azután halálos vágatásban elhagyta a tett színhelyét.

P. Burchard azonban még rosszabbul járt. Ő is ugyanezen az úton lovagolt kíséreléssel. Ez is áldozatul esett az alattomos nyílveszőnek. P. Burchard ott maradt mellette egy ideig, de azután a támadó indiánok elől me-

nekülnie kellett. Az öszvér azonban annyira ideges volt, hogy levetette magáról a papot és így gyalog kellett menekülnie az erdőn át. A nehéz csuhában és lovaglócsizmákkal ez valószínű versenyfutás volt a halállal. Ennek ellenére is sikerült egérutat nyernie a fürge indiánok elől. Amikor már ereje utolsó megfeszítésével szembe akart fordulni támadóival, szerencsére egy karavánra bukkant, ahol megajándékozták egy öszvérrel.

Lontra vidékén, az Itajahy egyik mellékfolyója mellett, a vadon közepén élt négy család. A többi telepések jó távol laktak tőlük. Egyik nap füstcsíkokat vettek észre a szemközi hegyen és arra következtettek, hogy ott indiánok táboroznak. Mivel eddig még semmi bajuk nem volt az indiánokkal, nem sokat törődtek a dologgal, nem tettek semmi óvintézkedést és 4—5 órányira lakó szomszédaikat sem értesítették. Egy hét teljes nyugalomban telt el. Az egyik telepes, Antonio Cerati egyik vasárnap reggel elment a mezőre, hogy az ültetvényeket megszemlélje. Hirtelen nyílveszőt kap a hátába. Háza felé rohant, de az indiánok utolérték és botokkal agyonverték. Ugyanebben az időben verték agyon tizenhét éves fiát is, aki szintén eltávozott a házból. A tizenhét éves Terézia a házból hallotta a kiáltásokat és látta apja és bátyja megölését. Gyorsan megragadta puskáját, a tölténytáskát és a 300 méternyi távolságban fekvő szomszédház felé rohant. Itt az olasz Giacomo Cipriani felesége és gyermekei egyedül voltak odahaza, mert a férfi útban volt Curitybanosba. Teréziát több indián üldözőbe vette és biztosan a vadak kezébe került volna, ha egy másik telepes, Joa-

quim Bezelin nem sietett volna segítségére. Joaquim és felesége látták a támadást. Az asszony hirtelen férfiruhába bújt, hogy könnyebben mozoghasson. Véletlenül egy további férfi is előkerült és kész volt a védelemre.

Joaquim felesége, bátor brazil asszony, megragadta Teréz puskáját és a férfiakkal elindult arra a helyre, ahol a meggyilkolt Antonio Cerati feküdt. Segíteni már nem lehetett sem az apán, sem a fiún. Mindketten kiszenvédtek már. El akarták vinni a hullákat, de az indiánok ezt megakadályozni igyekeztek. A vörösbőrűek azonban voltak annyira óvatosak, hogy tiszteletteljes távolban maradtak. Nyilakkal semmit sem kezdhettek, de a fehérek sem tudtak bennük kárt tenni sörétpuskáikkal. Az indiánok különben is ördögi gyorsasággal tüntek el a fatörzsek mögött, vagy levetették magukat a földre, valahányszor rájuk céloztak. A támadók száma több volt, mint egy tucat. Egyikük portugál nyelven beszélt, mert ezen a nyelven ordított a fehérek felé:

— Pusztuljatok innen, olasz csőcselék!

J. Bezelin felesége erre így felelt:

— Itt brazíliaiak állnak. Ha van bátorságtok, gyertek közelebb!

Az indián átkozódva és csúfolódva felelt, de erre is megkapta a választ. A brazil nyelv nem valami szegényes durva kifejezésekben, de az egésztest kimerítették. S a bátor brazil nő győztesen került ki ebből a szócsatából. Amikor az indián látta, hogy csatát vesztett ebben a küzdelemben, széles mellét döngetve így ordított:

— Itt férfi áll, várjátok meg a holnapot!

Másnap az indiánok száma megkétszereződött. A fehérek Ciprianó házában gyülekeztek és elhatározták, hogy kitartanak mindaddig, amíg élelmük és lőszerük tart. Akadt azonban áruló közöttük. Egy bizonyos Januario egérutat akart venni és feleségével a csónakok felé szökött, hogy azokon megmentésért drága bőrüket. De még idejében elcsípték és visszahozták. Minden erőre és férfikarra szükség volt és osztozniok kellett egymás sorsában.

A vadak ezalatt a meggyilkolt Cerati házánál lakomáztak, leölték a telepes állatait és a tábortúznál vad táncokat lejtettek. Számuk egyre nőtt.

Harmadnap a szorongatott telepesek 50—60 indiánt számoltak össze. A lőszer és élelem fogytán volt és nehéz szívvel elhatározták, hogy megkísérlik a menekülést. Minden itt kellett hagyni az indiánok prédájává. Amikor az indiánok megadták a jelet a támadásra, a telepesek lassan és csendben a folyam partjára osontak és csónakokba ültek. Egy pillanatot sem késtek. Amikor már kétszáz méterre elhagyták a partot, megjelentek az indiánok és valóságos nyílzáport zúdítottak a fehérek felé. Nem sok eredménnyel. De a fehérek nagy megkönnyebbülésére nem folytatták az üldözést.

A Salto do Pilaon a menekülők partra szálltak és késeikkel útat vágtak maguknak az őserdőben. Gyerekeiket közben hátukon hordták. Végre leírhatatlan szenvedések után megérkeztek Aquidabanba, ahol ismerős telepesek nagy szeretettel fogadták őket.

Ötven felfegyverzett férfi visszaindult az indiánok megfenyítésére. Amikor azonban

odaérkeztek, látták, hogy a telepeket a földdel egyenlővé tették. Az indiánoknak pedig nyoma veszett. Eltemették tehát a meggyilkoltakat és hazatértek. Az indiánok nem voltak olyan udvariasak, hogy bevárják a büntető expedíciót.

Ugyancsak ilyen támadás érte az egyik birtokon, a ferences misszió egyik jóbarátjának a házát. A támadás olyan időben történt, amikor a gazda és az összes cselédek távol voltak. Donna Klára, a háziasszony volt csupán otthon, de óvatosságból zárva tartott minden ajtót. Amikor véletlenül kitekintett az ablakon, látta, hogy egy sereg indián oson házuk felé. Nem ijedt meg, sőt az indiánokat meg akarta tévesztetni és azért úgy tett, mintha még néhány cseléd otthon maradt volna és így kiáltott:

— Pedró, Antonió, gyerünk gyorsan a puskákkal. Itt vannak az indiánok!

A horda egyike értett portugál nyelven, amin nem szabad csodálkozni, mert nem egy brazil gonosztevő menekült az indiánokhoz és részt vett azok rablási hadjáratain. Ezért az egyik így kiabált vissza:

— Siessetek csak Pedró és Antonió, hogy minél előbb hazaérkeztek, mert jelenleg úton vagytok a gazdával. Nem igen jöhetnek a puskákkal!

— De Donna Klára még itthon van! — kiáltotta a bátor asszony. Puskát ragadott és biztos lövésekkel leterített néhány banditát.

Ilyen fogadtatással nem számoltak a vörösbőrűek. Felemelték sebesültjeiket és el-tűntek a közeli erdőben.

Vadászat indiánokra.

Valahányszor az indiánok fehéreket támadtak meg, rendszerint nem telt bele sok idő és a fehérek megindultak az indiánok ellen, hogy az erőszakot megtorolják. Néha eredményesek voltak ezek a vadászatok, de legtöbbször eredménytelenek. Az indiánok nyomtalanul eltűntek az őserdők mélyén. Néha ugyan hoztak néhány foglyot, asszonyt és gyereket. Az ilyenkor lezajlott harcokról azonban senkisémit tudott meg semmit. A résztvevők titokzatos hallgatásba merültek, amikor valaki erről kérdezősködött. Csak nagyritkán sejthette az ember, hogy a fehérek irtózatosan felszámoltak az indiánokkal, ha erre alkalmuk nyílt. De erről mélyen hallgattak, mert a kormány szigorúan büntette azt, aki az indiánokat a harcban megöli.

Ismertem egy szenvedélyes indiánvadászt. Egyik alkalommal mutatta hadizsákmányát. Rengeteg fegyver, nyíl, íj, kosarak és agyagkorsók. Ugyanakkor azt állította, hogy egyetlen indiánt sem látott.

— Öt perccel előbb vettek észre és elmenekültek, még mielőtt megtámadhattuk volna őket!

De gyanús volt ez az igyekezete, melylyel ezt folyton hangoztatta és ezért kísérőjét is megkérdeztem. A máskor közvetlen és barátságos férfi azonban nem igen nyilatkozott. Minden kérdésemre csak annyit mondott:

— Kérdezze meg Joao Alvezt, vezetőnket.

De hisz őt kérdeztem és nagyon furcsa feleleteket kaptam. Menekülő indiánok ugyanis

sohasem hagyják hátra fegyvereiket. Pedig Joao Alvez rengeteg zsákmányolt fegyvert mutatott.

Amikor a vadak ismét kitörtek egy alkalommal az erdőből, Jozé Bentó tizenkét fegyveressel üldözésükre indult. Az üldözés úgy látszik eredményes lehetett, mert rengeteg zsákmánnyal tértek vissza. Az a hír terjedt el, hogy az indiánok között valóságos mézszárlást vittek végbe. Később azonban bebizonyosodott, hogy nem is került sor támadásra. Az indiánok ugyanis ép vadászaton voltak és Bentó az üres táborra bukkant. Természetesen elemelt mindent, amit a táborban talált. Ezért nem volt a zsákmány között egyetlen íj sem, mert ezeket a vadászok elvitték magukkal. Bentó még egy hadjáratra vonult az indiánok ellen húsz emberrel, de ez volt az utolsó. Erről a hadjáratról nem tért többé vissza. Emberei rövid idő múlva visszaérkeztek az erdőből, rémülettel és borzongással egész viselkedésükön. Azt mesélték, hogy hatalmas indiánsereg tört rájuk és üldözőbe vették őket. A futásnál Bentót az egyik nyíl nyakán érte és elvérzett. Élénk tüzeléssel visszatartották addig a vörösöket, amíg vezetőjüket el nem temették. Utána azután a legnagyobb sietséggel megfutamodtak és így életüket megmentették. Az egész elbeszélést általános kétséggel fogadták, hisz indiánvadászok nem igen szoktak megfutamodni az indiánok elől. Feltűnő volt, hogy nem hozták magukkal a vezető fegyvereit, ami ilyenkor szokás, ellenben meghozták a nyilat, mely állítólag a vezető nyakába fúródott.

Gonosz és mostoha idők következtek a magányosan élő telepések részére. A hordák

napról-napra szemtelenebbek lettek. Most már attól sem riadtak vissza, hogy útépitőket támadjanak meg és fegyveres férfiakat. De mindig hátulról és alattomosan. Ekkor érkezett híre egy férfinak, akinek családját a vörösök kivégezték. Ez a Martinhó Marcellinó örök bosszút esküdött a vörösbőrűeknek. Már nem egy büntető hadjáratot szervezett. Legutóbbi hadjáratáról magával hozott egy indiánfiút és egy asszonyt.

Ezt a Martinhót hívták segítségül. Minden bizalom benne összpontosult. Ha valaki segíthet a helyzeten, ez csak ő lehet.

Meg is érkezett. Húsz fegyveresével elindult az erdőbe, az indiánok felkutatására. Megtámadta őket és tetemes hadizsákmányon kívül két indiánasszonyt, hat fiút és öt kisleányt hozott magával. A harcban sógorát megölték. Hogy hány indián esett áldozatul Martinhó újabb bosszújának, azt senki meg nem tudta soha!

Amikor azután az indiántámadások mégsem szüneteltek, Martinhó ismét kivonult ellenük. S ismét sikerült vállalkozása. Két asszonnal és hat gyerekekkel tért vissza. Sőt hét kutyát is zsákmányolt, de ezek ép oly vadak voltak, mint vörös gazdáik. Az indiánok azonban később egymásután megszöktek.

A fővárosban közben egy ligát alapítottak, melynek az lett volna a célja, hogy az indiánokat védjék. Olyan módszert dolgoztak ki, amelynek segítségével keresztény vallás nélkül is rendes embereket lehet nevelni az indiánokból.

Erről a módszerről, hatásáról emlékezünk meg a következő fejezetben.

Laikusok kétséges kísérletei.

Rondon őrnagy Matto Grossa államban megkísérelte, hogy a katolikus hithirdetők segítsége nélkül az indiánokat letelepítse és civilizálja. A kísérletek csúfos kudarccal végződtek.

Ugyanezeket megkísértelték a Santa Catharina államban. Elmentek az erdőbe, kunyhót építettek és tolmács által kihirdették, hogy a kedves vörösbőrű emberek ne féljenek, hanem közeledjenek bizalommal és fogadják el az ajándékokat. De a kedves vörösbőrű emberek inkább támadást intéztek és elrabolták a kikészített dolgokat.

Ekkor meglepő esemény történt. Negyvenhárom botokud indián jelent meg, akik hajlandóknak mutatkoztak a civilizációra. Jozé Rodriguez, Martinho Marcellinó egyik indiánvadászának sikerült ezt a negyvenhárom indiánt megtérítenie. Nagy volt a lelkesedés az indiánbarátok között, bár a telepesek gyanúsnak találták az egészet. Az indiánok fölé kinevezett intéző is gyanúsnak látta a dolgot és hamarosan kikutatta, hogy a negyvenhárom vörösbőrű nem is vad botokud indián, hanem Paranabeli coroadok. Ezek belementek Jozé Rodriguez ajánlatába, hogy az állam költségén néhány pompás hetet töltsenek a telepen. Mint valamennyi coroadok, ők is portugál nyelven beszéltek, de ezt gondosan titokban tartották. Azt is bevallották, hogy többen már azelőtt is résztvettek ilyen komédiákban. Az álbotokudokat hazatolon-

colták, Jozé Rodriguez pedig, aki hatalmas pénzüsszeget kapott, egy időre a börtönbe vonult. A nemes indiánbarátok pedig keserűen csalódtak, annál is inkább, mert az igazi botokudok zavartalanul folytatták támadásaikat a fehérek ellen.

Az egyik német telepen szintén így akarták az indiánokat letelepíteni. Hatalmas pénzüsszegeket öltek ebbe a kísérletbe. A Rio Plate mentén nagy telepet rendeztek be, házakat építettek, őserdőt irtottak. Élelmet, ruhát, szerszámokat halmoztak fel az indiánok részére. Ezeknek csak elő kellett jönniök, hogy megszeliidítsék őket. A központi épület homlokzatán egész nap brazil lobogó lengett, melyet reggel ünnepélyesen felvontak és este ugyanilyen ünnepélyesen bevontak. Közben a munkások díszörséget álltak. Egy magasabb emelvényen a gramofon egész nap a nemzeti és más szép himnuszokat játszott. Ez okvetlenül hat és hatott is, csak nem úgy, ahogy ezek a szegények remélték. A vadak megközelítették az állomást és formálisan körülfarták. A telep urai örömmámorban úsztak, végül siker koronázza fáradaimaikat. A veszélyre nem is gondoltak. Csak amikor az egyik munkást holtan találták, döbbsentek a veszély valóságára. Egy másik munkás élete veszélyeztetésével áthatolt az indiánok ostromgyúrújén és fellármázta a fehér telepeseket, akik azután nagy számban előhatoltak az ostromlott állomásig és kiszabadították azokat veszélyes helyzetükből. Az állomást feladták összes berendezésével együtt. Talán a gramofont megmentették!

A laikus misszionáriusok a kudarcok ellenére sem csüggedtek. Ismét újabb állomá-

sokat létesítettek, de ugyanolyan eredmény-nyel. Az állami források erre eldugultak és minden veszendőbe ment volna, ha nem akad egy bátor és vállalkozó férfi, aki egészen más módszert dolgozott ki az indiánok megszelídítésére. Edoardo Hórrann, aki eddig alantas kis hivatalnok volt Rio Platéban, többre becsülte a személyes bátorságot a muzsikánál és gramofonnál. Nem akarta az eddigi módszerek szerint az indiánokat az erdőből előcsalogatni, hanem utánuk akart menni és teljesen fegyvertelenül rájuk hatni. Lássák be békés szándékait és higyjék el, amit mond. Az egyik szelíd indiánnal, aki a tolmács szerepét töltötte be, útra kelt a Rio Plate menti telepre. Ép akkor ért oda, amikor azt ismét elpusztították. A közelben még néhány indiánra bukkant, akik valószínűleg őrségnek lettek kirendelve. Edoardo rájuk kiabált, azután felemelt kezekkel feléjük tartott, hogy bebizonyítsa nekik, miszerint teljesen fegyvertelen. Az örök mellé ugyanakkor több indián lépett az erdőből, akik Edoardot és társát fegyvereikkel fenyegették. A merész felépés mégsem tévesztette el hatását és amikor az egyik indián mégis kilötte nyilát, mely Edoardo mellett suhant el, az egyik indián vadul ráordított. A felajánlott ajándékok tetzésre találtak a vörösöknél, de gyanakvásuk mégsem mult el. Megjelöltek egy helyet, ahol az ajándékokat le kellett tenni. Edoardo néhány munkást is magával hozott és ezekkel felépíttetett egy-két házat. A vadak bátrabbak lettek és lassan beléptek már a házakba is. Beleegyeztek abba, hogy ezekben a házakban lakjanak és azonnal felleptek követeléseikkel. Ajándékokat, ruhákat, takarókat és

szerszámokat kértek, de különösen mindig friss húst. A kormány élő állatokat küldött és a vadak szinte élve darabolták fel az állatokat. Edoardot és munkatársait szidalmazták, fenyegették, sőt el is verték.

Edoardo ekkor megunta a dolgot és egyszerűen faképnél hagyta az indiánokat. Ezek hiába várták az újabb ajándékokat, a friss húst és végül megunták a civilizáció áldásait és visszatértek az őserdőbe.

Indiánok támadása.

1923 október 3-án Parcutius kapitány kíséretével a Tapajoz folyón Itaituba felé csónakázott. A Rio Janamaxim menti indiánokkal csereüzletet akart kötni. Délután öt órakor egy santaremi négerpár kunyhójához érkeztek. Mivel a kunyhót elhagyottnak találták, a kapitány két lövést adott le, hogy az öregeket figyelmeztesse megérkezésükre. Fél óra múlva az öreg néger házaspár is megérkezett.

Barátságosan fogadták a kapitányt és kunyhójukat felajánlották éjszakára.

A lövések azonban a közelben tartózkodó indiánokat is felriasztották. A sötétség beálltával a kutyák nyugtalanul figyeltek az erdő felé. A kunyhó lakói azonban nem vették túlságosan komolyan a dolgot. Ismerték az indiánokat. Biztonság kedvéért azonban készenlétben tartották puskájukat. Az éj különösebb esemény nélkül telt el, de a kutyák csak nem akartak megnyugodni. Kora reggel az egyik fiatalasszony a néger nő kíséretében elhagyta a kunyhót, hogy reggelit készítsen. A húszéves fiatalasszony azonban hamarosan visszaroht a kunyhóba, hátában halálos nyíllal és rémült kiáltással esett be az ajtón:

— Os indios! Os indios! — (indiánok, indiánok!). Azzal földre rogyott. A férfiak fegyverükhöz kaptak, hogy életüket megvédjék.

Az indiánok hangos ordítással rohanták meg a kunyhót. Az öreg néger lövése dördült és az indiánfőnök holtan zuhant a földre.

A kapitány biztos lövése egy másik indiánt terített le. A néger már a harmadik indiánt küldte a másvilágra, amikor az egyik nyíl a kapitány tüdejébe fúródott. Hasztalanul iparkodtak, hogy a másfélméter hosszúságú nyilat kihúzzák a kapitány melléből. Eltört, de ötven centiméter hosszúságban még testében maradt.

Az indiánok visszahúzódtak az erdőbe. Tanácskoztak. Nem számítottak ilyen ellenállásra.

A kapitány tudta, hogy a kunyhóban nem maradhatnak. Ismerte az indiánok boszszúszomját, hogy a harcot okvetlenül folytatják. Egyetlen mentségük: menekülni a keskeny indiáncsónakokban.

A néger és felesége azonnal lent termett a csónakok mellett. A kapitány azonban mindenáron el akarta temetni az egyik halott férfit és feleségét holtan is magával akarta vinni. De erőtlen volt és így szerencsétlen feleségét is ott kellett hagynia. Bevetette magát tehát a másik csónakba és ereje végső megfeszítésével evezni kezdett a szemközti part felé. Már sikerült eltávolódnia a parttól, amikor az indiánok észrevették a szökést. Vad harci kiáltásokkal a partra rohantak és a nyilak záporát zúdították a menekülők után. A néger férfi tizennégy sebből vérzett, a kapitánynak pedig még a karját is átszakította egy ellenséges nyilvessző. Végszükségben belevetették magukat a vízbe. A kapitány baljával a csónakba fogódzkodva, fejét a csónak oldalával védve, jobb kezével evezve, verejtékesen elérte a másik partot.

Itt félművelt mundurucu-indiánok fogadták. A törzsfőnök kunyhójába vitette és in-

diánmódra kivágta testéből a beletört nyilat.

Még aznap a mundurucu-indiánok támadásra lendültek az ellenséges indiánok ellen.

A négerkunyóban irtózatos leletre bukkantak. A fehér asszonyt a támadók megnyúzták, fejét pedig győzelmi jelként magukkal vitték.

A mundurucu-indiánok hetekig üldözték ellenségüket. Egy hónapi üldözés után végre sikerült megközelíteniök. Másnap kellett volna a küzdelemnek eldőlnie. Az ellenség azonban az éj leple alatt nyomtalanul eltűnt az őserdő mélyén.

A kapitány még hónapokig feküdt súlyos betegen. Az olasz hithirdető Pelinó atya talált rá és ápolta később atyai szeretettel.

Miután visszanyerte egészségét, házat épített a Tapajoz mentén, ahol a hithirdetők mindenkor meleg fogadtatásban részesülnek. Az agg harcos pedig nagy lelkesedéssel mondja el élményeit és mutatja hatalmas forradását a mellén, melyet abban a hirhedt küzdelemben szerzett.

A tüzesvíz (pálinka) átka.

A botokudok tehát teljesen szelídíthetetlenek voltak. A coroadok ellenben a Parana fennsíkon letelepedtek. A Palmas melletti erdőben egy tucatnál is több indián telep volt. Ezek a coroad indiánok félműveltek voltak. Sajnos félműveltségük abban állt, hogy átvették a szomszédos brazilok minden rossz tulajdonságát, rossz szokását, anélkül, hogy egyetlen jó tulajdonságukat is elsajátították volna. Mérhetetlenül lusták és munkakerülők voltak és csak jelentéktelen ültetvényeken dolgoztak. Sokkal jobban szerettek vadászni és amit csak tudtak, lopni. Ebben nagy tökéletességre tettek szert. Ha pedig sem a lopás, sem a vadászat nem sikerült, akkor koplaltak.

A tüzesvíz, a cachaca volt mindenük. Valóságos szenvedéllyel vetették magukat utána. Mesélték, hogy ezeken a telepeken a főnök egy-egy munkását bérbe adta a braziloknak, akik alaposan megdolgoztatták őket. Ezeknek mindaddig ki kellett tartania munkahelyén, amíg meg nem keresték a garrafao de cachaca-t, azaz huszonnégy üveg pálinkát. Akkor rendszerint nagy ünnepséget csaptak, ahol a férfiak és nők addig ittak, amíg egyetlen csepp is volt az üvegben. Az ünnep után ismét másokat küldtek munkába és ezeknek menniök kellett a népközösség érdekében. Sohasem volt alkalmam ilyenkor az indiánokat rajtacsípni, de egyszer mégis kis kostolót kaptam belőle.

A Rio das Antas folyócska mellett a Formingas telepről néhány indián törzs táborozott. Hajnalban személyesen hívtam meg őket a szentmisére, de ezek valahonnan pálinkát szereztek és már elkezdték fogyasztani. Ahogy ott álltam a ház előtt, látom, hogy két indiánasszony egymás hajának esik. Mindketten már részegek voltak és vadul rugdalták egymást. A harc nagyon sokáig tartott. A férfiak ügyet sem vetettek a két asszonyra, csupán az egyik hajadon akart közéjük állni, de néhány alapos rugás után lemondott terveről. Ismét kiújult a harc, de most végre beleszólt egy tagbaszakadt indián férfi is. Sikerült szétválasztania az örvongő asszonyokat. Ezek egyike lement a dombon és felénk közeledett. Valószínűleg a patakhöz akart jutni, hogy lemossa magát. Közben látom, hogy mellén egy piros folt folyton nagyobb lesz.

— Emberek, — szóltam a körülállókhöz, — az asszony megsebesült. Az a folt biztosan vér!

Az asszony támolyogva jött közelebb, megállt egy pillanatra, azután hangtalanul összerogyott. Odarohantunk és láttuk, hogy széles késnyom van a mellében.

— Emberek, — kiáltottam, — vigyétek gyorsan az asszonyt a házba. Asszonyok, segítetek, vigyük be az asszonyt a házba, vizsgáljátok meg és kössétek be a sebet, hisz elvérzik!

Senki sem mozdult. Csak az öreg indián mozdult meg, a beteg fejéhez tűzött egy leveles ágat a tűző nap ellen. Felláztam ennek a népnek érzéketlensége miatt. A kést bizto-

san a leány szúrta az asszonyba, aki közéjük akart vegyülni. Onofre felügyelő maga elé hívatta a leányt. Keresték és meg is találták a kést, ami a leány tulajdona volt.

— Megölted az asszonyt. A véres kés a tied! — így ripakodott a leányra. Ez azonban nem hagyta magát:

— Én szúrtam volna le ezt az asszonyt? Hazudsz! Láttad? Be tudod bizonyítani? Mi indiánok sohasem gyilkolunk embert. Mi nem vagyunk gyilkosok!

Onofre szótlánul hallgatta ezt a szóáradatot. Nem gondolt arra, hogy az utolsó négyöt hónapban huszonegy gyilkosság történt plébániánk területén a brazilok között. Ekkor megjelent a főnök:

— A veszekedés indiánok között történt, tehát én vagyok az illetékes és nekem kell ítélkezni. Nem tűröm, hogy brazilok avatkozzanak az indiánok ügyébe. Férfiak, bilincseljétek meg a leányt, készítsetek hordágyat és indulunk a telepre.

Így is történt. Ugyanazon az úton lovagoltam és hamarosan magam mögött hagytam az indiánokat.

Legközelebbi látogatásom alkalmával megkérdeztem a főnököt, él-e még a sebesült asszony? Vigyorogva felelt:

— Él még, plébános uram, hogyan élne. Tekints csak magad mögé, ép most hagyja el kunyhóját.

Alig hittem szememnek, amikor megláttam az indiánasszonyt. Mintha soha az életben semmi baleset nem érte volna.

Azt azonban sohasem tudtam meg, milyen büntetésben részesült a szurkáló leány.

Valószínűleg könnyen megúsza, hisz küzdő édesanyja segítségére sietett.

Gyakran tapasztaltam, hogy az indián-asszonyok az ivásban a férfiakon is tútesznek. Egyik alkalommal Xhapedóból Xanxere felé lovagoltam. Gondolatokba mélyedve nem figyeltem az útra. Öszvérem félénk állat volt és gyakran ugrott oldalt, mely a gyakorlott lovast is kivetné a nyeregből. Magam is megfizettem az öszvérenek az adóját, mert egyszer úgy ledobott, hogy majd belehaltam. S ami a legszégeyentesebb, akkor két idegen hit-hirdető is velem volt. Azóta óvatos vagyok és lovaglás közben lábamat sohasem húzom ki a nyeregből. Az öszvér most is hirtelen félreugrott, de oly félelemmel, mintha a villám csapott volna le mellette. Olyan rohanásba fogott, hogy nem tudtam visszatartani. Mér-gemben még rá is csaptam. — Ha rohanni akarsz, csak rajta, ahogy kedved tartja!

Végre is meguntam az esztelen rohanást és az öszvért sikerült lassabb vágatásba terelnem. Kis idő múlva utolért kísérom és nevetve kérdezte:

— Tudja-e atya, miért ijedt meg anyyira az öszvér?

— Sejtelmem sincs róla. Az oldaltugrás pillanatában mintha valami zsákot láttam volna az állat alatt. Annyi időm azonban már nem volt, hogy alaposabban megnézzem.

— Igen, zsák volt. Részeg indiánasszony feküdt az úton, mellette az üres üveg.

Most már tudtam, miért ijedt meg a szegény állat. De szomorú, hogy emberek anyyira átadják magukat az ivás szenvedélyének és még szomorúbb, hogy a fehérek any-

nyira kihasználják a vörösbőrűeknek ezt a szenvedélyét. Megveszik tőlük munkájuk gyümölcsét és pálinkával fizetnek érte.

A vallásról a coroadok nem igen akartak tudni. Amikor bejelentettem látogatásomat, asszonyostul és gyerekestül vadászni mentek és a tábort üresen találtam. Amikor pedig váratlanul megjelentem közöttük, minden lelkesedés nélkül fogadtak, beszédeimet érdeklődés nélkül hallgatták és látszólag örültek, amikor szedtem sátorfámat. Be kell vallanom, alig értem el valami látható eredményt. Mivel pedig annyi településsel volt dolgom és annyi bennszülött várt reám, nem igen tudtam több időt szentelni ezeknek a telepeknek. Különben a kukorica szüret idején hónapokra eltűntek. Éjszaka egyszerűen eltűntek és senkisémmel tudta, merre mentek. Egyik reggel azután ismét ott voltak és senkisémmel tudta megmondani, honnan érkeztek. A brazilok azt állították, hogy ilyenkor rablóhadjáraton voltak valami messzi vidéken. Tény, hogy megérkezésük után gyakran hallottunk indián támadásokról, gyilkosságokról, de messzi vidéken és ezeket a gonosztetteket mindenkor a vad botokudok számlájára írták. Nagyon ügyesen intézték a dolgokat. Senki nem vett észre náluk lopott holmit. Csak hónapok mulva kínáltak a szomszédos braziloknak fegyvereket és más zsákmányt, amit legtöbbször pálinkáért cseréltek. S a brazilok szívesen vették a kínált dolgokat, mert a tulajdonos vagy meghalt már, vagy olyan messzi vidéken lakott, hogy sohasem jelentkezik a lopott holmiért. Az én jelenlétemben az indiánok égre-földre esküdöztek, hogy soha életükben nem nyúltak más dolgához. Saját ál-

lításuk szerint jó keresztények voltak. Szívesen hozták gyermekeiket keresztelésre, néha nem is egyszer, ha sikerült a papot becsapni. T. i. az indiánoknál az a szokás, hogy a keresztszülők a gyermek szüleit meglepik valami ajándékkal. Leggyakrabban öt milreist kaptak, amin tíz üveg pálinkát lehetett venni. Ez annyira tetszett az indiánoknak, hogy gyakran más vidékre költöztek arra az időre, hogy gyermeküket ismét megkereszteljék. Ezért megparancsoltam, hogy ezentúl a gyermek szülei nem kaphatnak ajándékot, hanem a keresztszülőknek kötelessége volt a kicsit kis ruhával megajándékozni. A ruhácska azonban nem érdekelte az indiánokat és ezért igazán nem volt érdemes kétszer vagy háromszor megkereszteltetni a gyermeket.

Indiánborzalmak.

Az indiánoknál szinte kiírthatatlan a bosszúszomj. Ha valami sérelem éri őket a fehérek részéről, nem felejtik el, hanem rendszerint véres bosszút állnak. Most csak egy ilyen esetről akarok megemlékezni:

Manqueirinha városka rendőrtisztjét és családját jól ismertem. A család egyetlen fia írnok volt a városka egyetlen hivatalában. Nem valami értékes, de jóindulatú fiatalember volt. Egy népünnepélyen, nem tudom, mi okból, ostorával végigvágott az egyik indiánon. Az indián lehajolt és nyomtalanul eltűnt.

Arcides azonban ismerte az indiánokat és gondosan ügyelt magára. Később azután elmondta nekem is az esetet. Megijedtem és így szóltam hozzá:

— Arcides, legjobb volna, ha eltűnnél innen. Ha itt maradsz, a halál fia vagy, erről biztosíthatlak!

— Csak nem gondolja, hogy megfutok ilyen vörösbőrű gazember elől? Ha az indián-telepek mellett lovagolok el, készenlétben tartom a revolveremet. Szeretném látni a vörösbőrűt, aki meg merne támadni!

— Én pedig biztosítlak, hogy az indiánok bosszúját nem kerülöd el. Majd gondolsz rám, de akkor talán már késő!

Hat év telt el. Rodeióban voltam már és rég nem hallottam Palmasról. Egyik nap az újságban megüti szememet a Palmas szó. Mivel pedig sok ideig voltam abban a hely-

ségben, minden érdekelt, amit Palmasról hallottam vagy olvastam. Megdöbbenve láttam, hogy jóslatom mégis valóra vált.

„Palmasból jelentik, hogy a manqueirinhai rendőrfőnök fiát az indiánok meggyilkolták. Azt mondják, ellenséges viszonyban volt velük“.

Egy év mulva ismét arrafelé jártam és felkerestem a családot. Meggondolatlanul azonnal érdeklődtem a fiú esete iránt. Az édesanya azonnal elhagyta a szobát és kiszaladt a konyhába. A férfi erre intett és kiementünk a kertbe. Ott az édesapa a következő szavakkal fordult hozzám:

— Nagyon kérem, plébános uram, ne említse feleségem előtt fiam halálát. Most a konyhában siratja. De elmondom a szomorú esetet.

Hiába kértük Arcidest, hogy hagyja el a vidéket. Nem használt semmit. Sok-sok idő mult el és a történetek mintha feledésbe mentek volna. De az indiánok ráérnek a bosszúval, nem sietős.

Egyik alkalommal fiamnak valami dolga volt és később ment el az indiántelegek mellé. Aggódtunk miatta és mikor reggel sem érkezett meg, már tudtam, hogy szerencsétlenség történt. Hajnalban egy csomó férfi kíséretében elindultam az indiántelegre. Amikor odaérkeztünk, az egész bandát feltűnő jókedvben találtuk. Szorongva érdeklődtem fiam után. Nevetve mutattak egy közeli fára, mely körül tűz égett az éjszaka és a hamu még mindig füstölgött. Odasiettünk és a tűz körén belül csontokra akadunk, levágott kezekre és lábakra. A vadállatok fiamat a fához kötötték, megkínózták, kezét és lábát le-

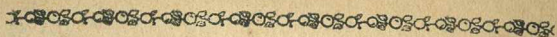
vágták, majd tüzet gyújtottak köröskörül és halálra sütötték. Annyira ordított, hogy még a messzire lakó brazilok is meghallották. Később mesélték, azt hitték, hogy valami vadállat ordít az erdőben. S mialatt fiam a kí-nok lángjaiban vonaglott, az indiánok táncot lejtettek körülötte. Ennek a nyoma tisztán kivehető volt a fűben.

Valamennyien azt állították, hogy fiamat az egyik indián gyilkolta meg, ők pedig vadászaton voltak és semmit sem láttak. A gyilkos indián pedig már a hetedik határban járt ekkor.

Meghatva szorítottam meg a derék férfi kezét.

Mikor alakítja át a keresztény vallás ezt a kivesző népfajt annyira, hogy természete megszelídüljön és nyakát engedelmesen meghajtsa a keresztvíz alá. Senki és semmi más nem segíthet ezen a fajon, csak a kereszténység, a katolikus vallás. Sok, nagyon sok munkájába kerül még a katolikus misszionáriusoknak, de ezek is Krisztus vérén megváltott lelkek!

VÉGE.



APOSTOLOK

kellenek a missziós sajtónak!

VEGYÉL RÉSZT

tevélegesen, apostoli tűzzel és lelkesedéssel a missziós gondolat terjesztésében.

Légy apostola

A MISSZIÓS SAJTÓNAK!

Kinek ajánlottad már a

FERENCES VILÁGMISSZIÓK FÜZETEIT?

Terjeszd és ajánld mindenfelé!

SZEREZZ RENDELŐKET

a Missziós Könyvtár nemes és lebilincselő
könyveinek.

Missziós Könyvtár Budapest, II., Pasaréti-út 137.



(Folytatás a II. oldalról.)

31. SZ.: Mondéla, a rabszolgalány.
 32. SZ.: Magyar ferencesek Kína felé. III.
 33. SZ.: A keresztény Kína véres napjai.
 34. SZ.: Tűzvirág. Írta: Nasija Hakire.
 35. SZ.: Montecorvinói János. Peking első érseke.
 36. SZ.: Jawaia levelei Omotóhoz.
 37. SZ.: Elmár testvér utolsó útja.
 39. SZ.: Válogatott kínai közmondások.
 40. SZ.: Indiánok között.
 41. SZ.: Hogyan gondolkoznak négereim?
 42. SZ.: Vándorúton Ázsia földjén.
 43. SZ.: Vér- és tűzözön Tsinanfu felett.
 44. SZ.: Dzsingizkán nyomában.
-

SZENT FERENC FIAI 700 ÉV ÓTA
a pogányok millióit vezették Krisztus aklába.

TE

is részt vehetsz ebben a most is folyó gigantikus munkában. Neked is közre kell működnöd a hitterjesztésben. Légy tagja a

FERENCES MISSZIÓSZÖVETSÉGNEK

Kérj ismertetést a Ferences Missziószövetségről.
Budapest, II. kerület Pasaréti-út 137. szám.

SZENT FERENC HÍV . . .

Aki ferences szerzetespap vagy testvér akar lenni és Krisztushoz vezetni embertársait, küldje be folyamodványát a következő címre:

**SZENTFERENCRENDI
TARTOMÁNYFŐNÖKSÉG**

Budapest, II. kerület Margit-körút 23. sz.
Gimnáziumot végző ifjak a jászberényi Szeráfi Kollegiumban folytatják tanulmányaikat.
Jelentkezni bármikor lehet!

Kapisztrán-Nyomda, Vác. Művezető: Lőrincz J.

